

BETÆNKNING**Afgivet af Familie og Sundhedsudvalget****vedrørende**

Forslag til Inatsisartutbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at ændre Inatsisartutlov nr. 20, 23. november 2015 om alderspension. Ændringen skal afskaffe beregning af pension efter partners indkomst.

FremSAT af Medlem af Inatsisartut Mariane Paviasen, Inuit Ataqatigiit

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at ændre Inatsisartutlov nr. 20, 23. november 2015 om alderspension med senere ændringer, med det formål at tildeling af alderspension ikke længere skal reguleres på baggrund af en partners indkomst.

FremSAT af Medlem af Inatsisartut Jens Napātōk, Naleraq

Afgivet til forslagens 2. behandling

Udvalget har under behandlingen bestået af:

Medlem af Inatsisartut Mala Høy Kúko, Siumut, formand
Medlem af Inatsisartut Bjørk L. Kristensen, Demokraatit, næstformand
Medlem af Inatsisartut Hans Peter Poulsen, Siumut
Medlem af Inatsisartut Najaaraq Møller, Siumut
Medlem af Inatsisartut Mikivsuk Thomassen, Inuit Ataqatigiit
Medlem af Inatsisartut Eqaluk Høegh, Inuit Ataqatigiit
Medlem af Inatsisartut Paneeraq Olsen, Naleraq

Udvalget har efter 1. behandlingen d. 27. april 2023 under FM2023 gennemgået forslaget.

1. Forslagets indhold og formål

Ifølge §5 i Inatsisartutlov nr. 20, 23. november 2015 om alderspension beregnes pensionstillægget ud fra en gensidig forsørgelsespligt. Begge forslag har som formål at fjerne denne gensidige forsørgelsespligt.

2. Førstebehandling af forslaget i Inatsisartut

Under førstebehandling i Inatsisartut var der bred opbakning til forslaget. Alle partier ønsker at forbedre ældres levevilkår, hvilket der er enighed om, at dette forslag bidrager til. På den baggrund kom det frem under debatten at et flertal ønskede at igangsætte ændringen af alderspensionsloven d. 1. juli 2023 for at få ændringen realiseret til d. 1. januar 2024. Naalakkersuisut støttede op om forslagets indhold, men indstillede følgende ændringsforslag:

Naalakkersuisut pålægges at præsentere et forslag til en ændring af alderspensionsloven, således reguleringen på baggrund af partners indkomst fjernes. Forslaget skal præsenteres senest til FM2024.

3. Forslagets økonomiske konsekvenser

Det fremgår af § 33, stk. 1, i Inatsisartuts forretningsorden, at de økonomiske og administrative konsekvenser ved realiseringen af beslutningsforslag skal beskrives i forslagets begrundelse.

Udvalget har noteret sig, at forslaget i overensstemmelse hermed angiver de økonomiske konsekvenser ved forslagets realisering således, at det ved fjernelse af pensionsregulering efter partners indkomst vil udgøre en merudgift på 6 mio. kr. årligt som en økonomisk konsekvens for det offentlige. Forslaget vil samtidig lette den offentlige administration jf. et forsimplet beregningsgrundlag af pensionstillægget (se §37 -099/2023).

4. Samråd

Udvalget har som led i udvalgets behandling af forslaget haft Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender i samråd. Kopi af samrådsindkaldelsen og talepapir fra Naalakkersuisoq for Sociale Anliggender, Arbejdsmarked og Indenrigsanliggender er vedlagt nærværende betænkning som bilag 1.

5. Udvalgets behandling af forslaget

Det er udvalgets vurdering at Naalakkersuisuts ændringsforslag lever op til identitetskravet. Og det er udvalgets forståelse, at ændringsforslaget pålægger Naalakkersuisut at ændre alderspensionsloven således, at reguleringen på baggrund af partners indkomst fjernes. Denne lovændring fremsættes/ præsenteres senest til FM2024.

Det er udvalgets vurdering, at tidsfristen for denne ændring i alderspensionsloven må følge den påkrævede arbejdsmængde. Derfor mener udvalget, at en tidsfrist til d. 1. juli 2023 med realisering d. 1. januar 2024 ikke levner nok tid af til en udarbejdelse af loven, en høringsproces samt det implementeringsarbejde kommunerne står overfor ved en vedtagelse af forslaget.

Udvalget har været interesseret i at afdække om Naalakkersuisuts ændringsforslag kun vil medføre at §5 ophæves (se venligst bilag 1).

5.1 Udkast til ændringer i loven

Det fremgår af Naalakkersuisuts besvarelse af udvalgets spørgsmål i forbindelse med samrådet, at der allerede er påbegyndt udarbejdelse af et udkast til en kommende ændring af Inatsisartutlov om alderspension og Inatsisartutlov om førtidspension, der bl.a. skal fjerne den gensidige forsørgelsespligt. Det er udvalgets forståelse at Naalakkersuisut ønsker at bibeholde §5 og at det kun er stk. 2 der ønskes ophævet (den regulerer aftrapningen af pensionstillæg på baggrund af en partners indkomst).

Udvalget fik også afdækket at udover ovenstående, er det nødvendigt at foretage konsekvensændringer i §10 og §13 som henviser til at en partners indkomst skal indgå i beregningen af pensionstillægget.

Endelig fik udvalget afdækket om der vil være andre konsekvenser af at afskaffe den gensidige forsørgelsespligt. Det fremgår af Naalakkersuisuts besvarelse at ændringerne vil medføre at nogle pensionister vil modtage mindre i boligsikring. Det drejer sig om dem som lever i et parforhold med en person, der ikke modtager pension og hvor parrets samlede aktuelle indkomst, foruden pensionen overstiger 300.000 kr. Forslaget vil **ikke påvirke de alderspensionister med de laveste indkomster.**

5.2 Økonomiske og administrative konsekvenser

De foreløbige beregninger viser at afskaffelse af den gensidige forsørgelsespligt ved beregning af pensionstillæg for alderspensionister vil udgøre ca. 8,2 årligt. Og afskaffelse af den gensidige forsørgelsespligt ved beregning af førtidspension vil koste ca. 8,7 mio. kr. Samlet vil det koste landskassen 16,9 mio. kr. årligt.

For kommunernes administration forventes disse ændringer at medføre administrative lettelser, da udregningen af pensionstillægget vil blive mere enkelt.

Udvalgets indstillinger

- Et flertal i udvalget bestående af repræsentanter fra Inuit Ataqatigiit, Siumut og Demokraatit indstiller Naalakkersuisuts ændringsforslag til vedtagelse
- Et mindre tal i udvalget bestående af repræsentanten fra Naleraq vil komme med følgende mindretalsudtalelse:

”Naleraq ønsker at gensidig forsørgelsespligt for alderspension og førtidspension fjernes, så pensionister kan få udbetalt pension uanset ægtefællens indkomst fra 1. januar 2024. Det betyder at § 5, stk. 2, fjernes fra Inatsisartutlov nr. 20 af 23. november 2015 om alderspension. På landsplan er der tale om ca. 1600 borgere der er lider under gensidig forsørgelsespligt.

Naleraq ønsker samtidig at i alt 16,9 mio.kr forhandles i Finansloven for 2024, hvilket er 8,2 mio.kr til alderspensionister og 8,7 førtidspensionister når man fjerner gensidig forsørgelsespligt.

Naleraq mener at Naalakkersuisut har haft tidsnok til at ændre lovgivning på alderspensions- og førtidspensionsområdet efter valget til Inatsisartut i 2021”

Med disse bemærkninger, og med den i betænkningen anførte forståelse, skal udvalget overgive forslaget til 2. behandling.

Mala Høy Kúko

Formand

Bjørk L. Kristensen

Næstformand

Hans Peter Poulsen

Najaaraq Møller

Mikivsuk Thomassen

Eqaluk Høegh

Paneeraq Olsen